

Gigantikus alkotás

Rakonczay Zoltán: A természetvédelem története Magyarországon. – Mezőgazda Kiadó, Budapest, 430. o.

A hazai természetvédelem történetéről eddig *Oroszi Sándornak* jelent meg két könyve (1. A magyar természetvédelem kezdetei, OEE, 1986; 2. A természetvédelem története Magyarországon 1945-ig, Erdészettörténeti Közlemények VII., 1992). Mindkét mű csak a II. világháború végéig tárgyalja az eseményeket, az utána következő időszakról azonban – történelmi rálátás hiányára hivatkozva – nem ad elemzést a szerző. *Rakonczay Zoltán*, a hazai természetvédelem emblematikus alakja viszont az első vadászati törvénytől (1872) egészen 2002-ig, az utolsó nemzeti parkunk, az Őrségi Nemzeti Park megalakításának idejéig, 130 évet felölelve ad képet a természet védelmének történetéből. Szokatlan, hogy valaki napjainkig merjen elemzést adni, s ezért a szerzőt külön dicséret és köszönet illeti! Igen, nem kell várni addig, amíg a rosszat feledve csak a jó marad fenn az idő rostján, s megszépülve, ugyanakkor eltorzulva kapunk történeti értékeléseket.

A könyv szerkezete, tagolása meglehetősen szokatlan, s első pillantásra meghökkentő. Az első, a könyv mintegy kétharmadát kitevő részben 320 mozaikot találunk, amelyek külön-külön tárgyalják a legfontosabb történéseket, jogszabályalkotásokat, szervezeti változásokat, nevezetes személyiségeket. E mozaikok az 1872-től 2002-ig tartó időskálán vannak elhelyezve, s így rajzolódik ki a hazai természetvédelem kezdeti, előkészítő, átmeneti, megtorpanási és kibontakozási szakasza. Az események közé 24 olyan szakember, illetve politikus tevékenységének minősítése vagy jót, vagy rosszat tettek az elmúlt több mint egy évszázadban. Nem szabad elhallgatni, hogy *Rakonczay Zoltán* leplezetlen őszinteséggel, elemi bátorsággal mondja ki az igazat, alkot véleményt, ad minősítést. Még akkor is, ha miniszterről kell szólnia, még úgy is, hogy él az illető. Mert a valóságot csak így lehet meg tudni, s az utókorra hagyni. Régóta tudjuk, hogy a szerző két lábon járó adatbank, s bámulatosan zsonglőröködik az évszámokkal, területekkel, személynevekkel, eseményekkel. (Elég csak az 1970-es évek két nagyszabású. általa összeállított adathalmazára gondolni, a

háromkötetes Erdőleltárra, és a szintén 3 kötetben megjelent Erdészeti Címtárra. Előbbi – érthetetlen okok miatt – nem váltott ki különösebb szakmai érdeklődést, utóbbi viszont igen, ellenben megújításra – a későbbi felelős vezetők ígérete ellenére – nem került.) E könyv 320 mozaikjában is óriási ismeretanyag zsúfolódik össze, még azt is megtudhatjuk,

Tanulságos

Felháborodott levelet kapott a szerkesztőség *Szabó József* barlangásztól.

Szándékosan nem teszem közzé a helyszínt, ahol történt az eset, mert minden bizonnyal csak egyedi túlkapásról van szó. Idézet a levélből:

»A területet járva, úgy 19 óra magasságában visszatértem a kocsimhoz, beültem, és a közeli Róka-kúthoz hajtottam (ami közvetlenül az út mellett van), és ott megállva friss forrásvizet vettem magamhoz, amikor a – tudtommal – védett réten keresztülhajtott egy ezüstszínű terepjáró, és felhajtott az útra. Ezt konstatálva az út szélére húzódtam, és vártam, hogy az ismeretlen mellettem elhajtson.

Ő először az úton túlment, megállt, szemmel láthatóan valamin gondolkodott. (Talán azon, hogy belekössek-e, vagy ne), majd visszatolatott, leengedte a kocsiblaikát, és se adj' Isten, se jó napot, átkiabált nekem, hogy aszongya: „Mit keres maga itt?” Amilyen az adjon Isten, olyan volt a fogadj' Isten. Visszakiabáltam:

hogy az egyes szervezeti egységeknél ki volt például a fűtő vagy éppen az étel-hordó! Mintegy 1200, a természetvédelemben (is) dolgozó kolléga kerül itt említésre, rövid bemutatásra. Van-e még egy szakma, amely ennyi precíz ismereteket tárt volna fel a múltjából – aligha hiszem. A könyv második része az 1888-tól 2002-ig tartó védetté nyilvánításokat tartalmazza. Itt 499 védetté nyilvánítási jogszabályt, illetve 1250 azokban foglalt konkrét intézkedést mutat be. Természetesen az adatok statisztikai értékelése, összesítése – amely végigkísérte *Rakonczay Zoltán* egész életét – sem marad el, többféle megközelítésben, pontosan és kerekítve is elemezhetjük a táblázatok adatait. 14 melléklet egészíti ki a második részt, amely 70, történelmi jelentőségű, eddig részben nem is publikált fotóval zárul. A fejezetek közül külön ki kell emelni azt, amelyik a természetvédelem kapcsolatát vázolja fel az államerdészettel, ez valamennyi erdész számára tanulságos lehet.

Ezt a könyvet nem lehet egyszerre az elejétől a végéig végigolvasni, de nem is lehet félretenni. Ebből a könyvből szemezgetni kell, ízelgetni kell a hazai természetvédelem múltját, hogy a sokszori bele-beleolvasás, elgondolkodás után kirajzolódjon 130 év valósága.

Dr. Bartha Dénes

„Mit keres maga itt?” „Én vagyok a kerületvezető erdész.” – volt a válasz. Igazolvány, jelvény, vagy bármiféle egyenruha, a' meg minek, ha közegként belekötünk valakibe. Jó-neveltségemnél fogva mondom neki, amit nyilvánvalóan ő maga is látott, hogy barlangászattal foglalkozom és itt voltam a kutatóháznál, meg gombát és vizet szedtem. Gunyoros hangon ki szól a kocsiból: „Ne mondja már, hogy egyedül barlangászik! Úgy néz ki a terepszínű ruhájában, mint aki orvvadászik! Különben is tilos az útról ide behajtani, és a rendszáma alapján fel fogom jelenteni.” Ezt követően lassan továbbhajtott.

Eddig a panaszos levél. Majd a hét pontba szedett kifogások közül csak az utolsó négyet idézem:

»Az erdész miért nem visel egyenruhát, ha intézkedik?

Ha nincs egyenruhája, miért nincs igazolványa, ha egyik sincs, miért nincs jelvénye?

Miért nem száll ki az autójából?

Miért nem képes emberi módon kommunikálni?»

Tényleg, vajon miért?

Pápai Gábor